

Visiedocument

Doorbreken van patronen: Van mening naar stap voor stap verbeteren

**Van 'eindgedrag' als selectiecriteria naar matchen op
behoefte aan passende ontwikkelomgeving; leren,
verbeteren en passend organiseren.**

regionaal expertteam
jeugd friesland

regionaal expertteam
jeugd drenthe

regionaal expertteam
jeugd groningen

jeugd expertisenetwerk
noord-nederland

Waarom dit visiedocument?

Dit visiedocument is geschreven door netwerkpartners van het JENN vanuit de verschillende perspectieven en is een zelfstandige uitwerking en vertaling van het basisdocument *‘Doorbreken van patronen, van meten en weten naar leren en verbeteren’* van de gezamenlijke Regionale Expertteams Jeugd Drenthe, Friesland en Groningen.

In dat basisdocument ([klik hier voor document](#)) wordt beschreven hoe de patronen in de jeugdhulp zich blijven herhalen. Ook al herkennen we deze patronen steeds beter, handelen met die kennis is nog steeds een grote opgave.

De beweging die wordt bepleit is om niet te blijven hangen in “meten en weten”, maar de stap te maken naar “leren verbeteren en doen”: in partnerschap, op basis van gedeelde en gedragen analyses. Belangrijk is om schadelijke zorg te voorkomen en vergroten van het besef van de invloed die ons handelen, soms onbedoeld, heeft op de ontwikkeling van jeugdigen.

In dit visiedocument richten we ons op een groep waar deze patronen scherp zichtbaar worden: carrouselkinderen. Het gaat om kinderen en jongeren met een complexe hulpvraag, die herhaaldelijk uit- of doorgeplaatst worden met als gevolg dat zij zich afgewezen voelen wat impact heeft op hun gevoel en gedrag. Hierdoor gaat gedrag achteruit, vernauwt het perspectief en neemt de kans toe dat zij op plekken belanden die niet passend zijn of niet passend gemaakt kunnen worden. Als je deze negatieve spiraal niet doorbreekt lopen kinderen en jongeren hierdoor blijvende schade op.

We zien deze carrousel niet als incident, maar als een ketenpatroon: een dynamiek die we alleen kunnen doorbreken als we beter analyseren, de lacunes in het zorglandschap én in het gemeentelijk landschap expliciet maken en samen werken aan verbetering.

Daarbij hoort nadrukkelijk ook dat we zichtbaar maken welk aanbod ontbreekt voor welke behoefte. Met als doel scherp te krijgen welke specifieke pedagogische en organisatorische randvoorwaarden we met elkaar moeten organiseren.

In dit visiedocument werken we een aantal patronen uit die we in het zorg- en gemeentelijk landschap rond carrouselkinderen herkennen. Een belangrijk risico in deze casuïstiek is dat we onder druk van schaarste, gebrek aan tijd en angst voor (on)veiligheid te snel beslissen op gedrag dat op de voorgrond staat. Terwijl we juist voorbij het eindgedrag moeten blijven kijken: naar de behoefte achter het gedrag, en moeten handelen op basis van gedeelde verklarende analyse en de voorwaarden voor een passende ontwikkelomgeving.

Om dat gesprek te ondersteunen, voegen we, in paragraaf 4, een eenvoudig kwadrant toe als gespreksstarter. Het kwadrant is nadrukkelijk geen classificatie of verwijzingslabel, maar helpt om een hulpvraag op hoofdlijnen te duiden en vervolgens met de uitwerking in dit document te toetsen wat er nodig is aan pedagogisch klimaat, ondersteuningsstructuur en ketenafspraken.

1. Kernbegrip: ‘eindgedrag’ stuurt kernbesluiten en ketenkeuzes

In deze context gebruiken we het begrip ‘eindgedrag’ bewust en precies.

Eindgedrag is het meest zichtbare en zwaarwegende gedrag van een kind of jongere dat in de praktijk bepalend wordt voor besluiten over behandeling, (ver)plaatsing of afwijzing, vaak omdat het raakt aan veiligheid, beheersbaarheid en draagkracht van de omgeving.

In het basisdocument ‘*Doorbreken van patronen, van meten en weten naar leren en verbeteren*’ is dit uitgewerkt als **de cirkel van eindgedrag**: op basis van (eind)gedrag wordt een keuze gemaakt voor een behandel- of woonplek. Wanneer complexe gedragsproblemen maken dat een plaatsing dreigt te mislukken wanneer ontwikkeling uitblijft, wordt het op dat moment zichtbare gedrag opnieuw het uitgangspunt voor verplaatsing, uitstroom of (de volgende) afwijzing. Dit gedrag kan onbedoeld verergeren als gevolg van die afwijzing. Zo kan gedrag, juist wanneer het ernstiger wordt, steeds dominanter worden in de besluitvorming, terwijl de ruimte voor een positief, ontwikkelingsgericht perspectief afneemt. Ook ontstaat er minder ruimte om de oorzaak en ontstaansgeschiedenis van het gedrag te erkennen. Daarnaast wordt de focus op het (eind)gedrag al snel gezien als de kern van de analyse, terwijl het kind en zijn context én de (negatieve) invloed van de zorg- of maatschappelijke omgeving buiten beeld blijven.

Die dynamiek is niet het gevolg van onwil of onkunde van individuele professionals. Het is eerder een voorstelbaar effect wanneer tijdsdruk, schaarste, angst voor risico’s en (alleen) dragen van verantwoordelijkheid samenkomen. Juist daarom is het belangrijk om eindgedrag niet alleen te zien als “probleemgedrag”, maar ook als signaal. Het wijst ons op de noodzaak van verklaren, afstemmen en (anders)organiseren. Als het handelen in de keten te weinig wordt ondersteund door een gedeelde verklarende analyse, ontstaat het risico dat taal en besluitvorming steeds sterker rond risico en contra-indicaties gaan draaien, met als gevolg dat het gedrag van de jeugdige niet alleen aanleiding wordt voor besluitvorming, maar steeds meer de richting ervan bepaalt. Uiteindelijk belanden jeugdigen, gezinnen, hulpverleners én gemeenten op deze manier in een uitzichtloze situatie van afwijzingen en onveilige situaties.

2. Carrouselkinderen: wie zien we en wat hebben zij nodig?

De inventarisatie van de drie Regionale Expertteams Jeugd laat zien dat de doelgroep kinderen/ jongeren welke dreigen tussen wal en schip te vallen en bij het RET worden aangemeld door de jaren heen opvallend stabiel is. Dat maakt het des te relevanter om het gesprek niet alleen te voeren in termen van incidenten of individuele casuïstiek, maar juist in termen van herkenbare groepen en terugkerende ketenpatronen. Tegelijkertijd is het belangrijk om te onderkennen dat doelgroepen in de jeugdhulp vaak worden omschreven in termen van gedrag: wat is er mis, wat is er gevaarlijk, wat is er lastig. Dat gedrag is in de dagelijkse praktijk begrijpelijkerwijs richtinggevend in besluitvorming, maar het risico is dat het gedrag (eindgedrag) zélf leidend wordt, in plaats van de vraag wat er achter het gedrag zit en wat een jongere nodig heeft om weer te kunnen ontwikkelen.

Daarom is in deze vertaling, naast het baseren van keuzes op eindgedrag, een tweede beweging essentieel: we willen doelgroepen beter onderscheiden naar hun behoefte aan een specifiek pedagogisch klimaat en een bijbehorende ondersteuningsstructuur. Daarmee verschuift de kernvraag van “waar kan dit gedrag nog worden geplaatst?” naar “welke omgeving is/ randvoorwaarden zijn nodig om de ontwikkeling weer op gang te brengen, en wat vraagt dat van professionals, organisatie en ketenpartners?”. Dit is ook de plek waar de gedeelde verklarende analyse haar waarde laat zien: niet alleen als instrument om te begrijpen, maar ook als instrument om te matchen op behoefte in plaats van op het afvinken van contra-indicaties.

De vier groepen:

Een eerste groep bestaat uit gezinnen en jongeren bij wie de kern van het probleem niet zozeer ligt in de mate van ontregeling, maar in het ontbreken van een gedeelde, verklarende analyse. Het ontbreken van één of meer van deze elementen (gedeeld, verklarend, analyserend) maakt dat betrokkenen langs elkaar heen werken, dat er geen samenhangend overzicht en ontwikkelperspectief voor jeugdige en gezin is, en dat vervolgstappen voortkomen uit afzonderlijke (hulpverleners)perspectieven in plaats van uit een gedeeld beeld. Juist bij deze groep kan het uitvoeren van een gedeelde verklarende analyse ordening brengen. Het geeft samenhang, maakt een gedeelde visie mogelijk (of expliciteert “agree to disagree”), en maakt dat de volgende inzet, of juist het schrappen van inzet, vanuit een gezamenlijk gedragen beeld plaatsvindt (geen eindgedrag, hoge mate van netwerksamenwerking, vak 3).

Een tweede groep betreft gezinnen en jongeren bij wie te laat inzetten van helpende zorg of schadelijke zorg en handelen op eindgedrag de belangrijkste oorzaak zijn geworden van de voortgaande problematiek. Bij deze groep is er doorgaans sprake van ernstige ontregeling en eindgedrag, en juist daarom is het cruciaal dat een verklarende analyse óók de positieve ontwikkelkansen in beeld brengt. Dat maakt dat er opnieuw gewerkt kan worden vanuit motivatie, of waar die beschadigd is aan herstel daarvan, zowel bij de jongere als bij het gezin. Het maakt bovendien dat er weer gezocht wordt naar een plek die aansluit bij werkzame factoren en bij de positieve ontwikkelcirkel uit de verklarende analyse.

Voor plaatsing betekent dit vaak dat het gaat om andersoortige plekken en een ander pedagogisch klimaat dan je zou zoeken vanuit alleen de negatieve cirkel en het eindgedrag. Dit vraagt om een stevige steunstructuur voor personeel die 'holding' biedt en om een beginplan waarin een intensievere, positief signalerende startperiode wordt georganiseerd, zodat de eerste fase niet meteen in oude escalatiepatronen schiet. Dit vraagt van organisaties bovendien een lange adem en een stevig (ortho)pedagogisch leef- en/of behandelklimaat (hoge mate van eindgedrag, hoge mate van ketensamenwerking, kwadrant 4).

Een derde, kleinere groep wordt gevormd door kinderen waarbij zeer specialistische kennis moet worden toegevoegd. Deze groep wordt vaak zichtbaar via vragen van ouders en ondersteuners die zich onvoldoende gehoord en gezien voelen, of zich vermalen voelen door bureaucratische regels. Ouders ervaren zich regelmatig onvoldoende erkend als ervaringsdeskundigen die zij, tegen wil en dank, door de jaren heen zijn geworden. Zij voelen zich onvoldoende gefaciliteerd in hun rol en ervaren druk om over te stappen naar specialistische voorzieningen die niet aansluiten en geen passend antwoord bieden. De gedeelde verklarende analyse kan de negatieve spiraal in kaart brengen, maar vooral ook de positieve ontwikkelcirkel voor kind én ouders, eventueel met toevoeging van passende specialistische kennis ter ondersteuning. Het doel is dan niet alleen "meer expertise", maar ook herstel van samenwerking en erkenning, zodat escalatie en doorverwijzen niet de standaardreactie wordt. (Lage mate van eindgedrag, hoge mate van specialistische kennis, kwadrant 1).

Een vierde groep betreft eveneens een kleinere groep jeugdigen die een lange gang door (vaak schadelijke) zorg heeft gekend: een complexe hulpvraag, veel verplaatsingen, ontstaan van eindgedrag, veel wisselingen van hulpverleners, en daarmee vaak een schade die minstens zo impactvol is als de schade die in het gezin of netwerk is opgelopen. Bij deze jongeren laat een gedeelde verklarende analyse vaak een vervolgrichting zien die we niet makkelijk voorhanden hebben in het aanbod. Het gaat geregeld om jongeren die niet meer in een groep plaatsbaar zijn, omdat groepsdynamiek en de omgang met groepsgenoten, groepsleiding en hulpverleners snel eerdere trauma's oproept en het "niemand meer vertrouwen" op de voorgrond komt te staan. Ook klassieke therapie in de vorm van een behandelkamer en stapsgewijze behandeling is vaak nog te hoog gegrepen en kan te veel afweer of verborgen angst oproepen. De route die dan nodig is, vraagt om een wooncontext met veel meer individuele regie en rust, met in de eerste periode een begeleider die al vertrouwen heeft en niet binnen één of twee dagen wordt vervangen door een volgend team of een volgende plek. Bovendien vraagt dit om een stevig orthopedagogisch leef (en behandelklimaat), traumasensitieve steunstructuur voor betrokken hulpverleners, met kennis van verdragen en vertragen, het inschatten van trauma en het zetten van laagdrempelige traumasensitieve stappen, voor de jeugdige en waar nodig ook voor ouders. (Hoge mate van eindgedrag, hoge specialistische kennis, kwadrant 2).

3. Vier basisconclusies uit de analyse RET

Uit de hierboven beschreven vier groepen zijn vier basisconclusies te trekken:

1. **De Verklarende Analyse als spil:** Voor álle groepen is de gedeelde verklarende analyse samen maken met jongere, ouders en hulpverleningssysteem, het cruciale instrument om de kern van de problematiek in kaart te brengen en vervolgens de juiste insteek te bepalen, patronen te doorbreken, rust te brengen en een heldere vervolgrichting te bepalen.

Meer informatie over de Verklarende Analyse vind je op de JENN-website
([Netwerkgroep Verklarende Analyse](#))

2. **Herstel van de samenwerkingsrelatie:** Bij elke groep is de relatie tussen de jongere, de ouders en de hulpverlening beschadigd of gefragmenteerd. Het herstellen van vertrouwen en erkenning is universeel nodig.
3. **Focus op de positieve ontwikkelcirkel:** Focus niet alleen op probleem- of eindgedrag, maar nadrukkelijk op de positieve ontwikkelkansen en patronen van zowel de jeugdige als de ouders.
4. **Traumasensitieve blik op de context:** Zowel bij groep 2, 3 als 4 is er sprake van (onbedoelde) schade die (mede) is opgelopen binnen de zorgketen. Dit vraagt om extra visie op hulpverlening tot dan toegeleverd en impact hiervan op de hulpvraag en hoe je dit weer ombuigt.

4. Kwadrant

Aan de hand van een gedeelde verklarende analyse komt er zicht op de kern van het probleem en de richting van de oplossing. Dit is beter te zien wanneer we de groepen indelen op de volgende assen:

Horizontale as: Mate waarin eindgedrag het dominante besliskader in de keten is geworden.

Deze as geeft weer of er sprake is van het ontstaan van een patroon van beslissen en handelen op basis van eindgedrag. Hoe meer naar rechts hoe meer er in de analyse als kern naar voren komt dat gezinnen, ouders of de jongere in de loop van de jaren gedrag hebben (moeten) ontwikkelen als gevolg van niet (precies) passende hulp of als gevolg van (stress door) systeem- of maatschappelijke regels of problemen. Hierbij valt te denken aan beperkingen van zorgproducten, wisseling van gemeente, schuld of woningproblematiek etc. De mate waarin eindgedrag om de keten het dominante besliskader is geworden is geen eigenschap van het kind of de jongere, maar een patroon in besluitvorming dat kan ontstaan wanneer (angst voor) risico, draagkracht en beschikbaarheid de boventoon voeren. Juist dit patroon willen we doorbreken door consequent te blijven duiden en matchen op de positieve ontwikkelrichting.

Verticale as: Benodigde expertise en inzet van (integrale) netwerksamenwerking.

De verticale as gaat over twee van elkaar te onderscheiden aspecten van zorg. Aan de bovenkant gaat het om het ontbreken van specifieke (enkelvoudige) expertise wat heeft geleid tot het inzetten van ontoereikende zorg of het onvoldoende toekennen van benodigde zorg of specifieke ondersteuning. Aan de onderkant van de as gaat het om het ontbreken van netwerksamenwerking waardoor de problemen toegenomen zijn of complexer zijn geworden. Sommige situaties rond een jeugdige of een gezin vragen een aanbod dat niet door één aanbieder te leveren is. Het vraagt een integrale samenwerking over grenzen van (zorg)aanbieders en gemeenten heen; samenwerking vanuit eenzelfde visie waarbij de behoefte van de jongere of het gezin centraal blijft staan en grenzen van zorgproducten of instellingsregels waar noodzakelijk doorbroken worden.

Het kwadrant kent geen harde grenzen en is niet bedoeld om te 'classificeren', maar om de dialoog te structureren aan de hand van de verklarende analyse: wat zien we, wat maakt dat beslissingen (onbedoeld) op eindgedrag gaan leunen, en welke expertise, randvoorwaarden en samenwerking zijn nodig om wél passend te organiseren? De beschreven patronen zijn niet één-op-één gekoppeld aan een vast kwadrant. Een hulpvraag kan kenmerken van meerdere patronen bevatten en kan door ontwikkelingen of ander handelen in de tijd binnen het kwadrant verschuiven.

Kwadrant als gespreksstarter:

Geen classificatie. Wel richting voor de dialoog.

Horizontale as: Mate waarin eindgedrag het dominante besliskader in de keten is geworden

Laag

Hoog

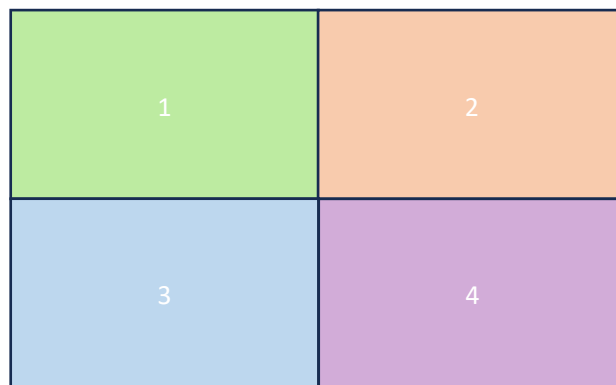
Verticale as:

Benodigde expertise en inzet van (integrale) netwerksamenwerking

Laag

Het antwoord vraagt in sterkere mate om specifieke specialistische expertise en/of een sterkere (integrale) netwerksamenwerking is nodig om passend te kunnen antwoorden.

Hoog

Groter risico dat beslissingen gestuurd worden door gedrag wat op de voorgrond staat (risico, veiligheid, beschikbaarheid). Juist dat patroon willen we doorbreken.

Gebruik het kwadrant als startpunt voor gesprek en toets vervolgens met de beschrijvingen in dit document wat er achter de beschreven ontwikkeling in de verklarende analyse zit en wat dit vraagt aan passende ontwikkelomgeving, pedagogisch klimaat en ondersteuningsstructuur.

5. Wat vraagt bovenstaande van het zorglandschap

De casuïstiek welke wordt ingebracht bij de RET's, de vier groepen, maken zichtbaar dat het belangrijk is om niet automatisch of uitsluitend te zoeken naar meer behandel- of woonplekken, maar iedere casus die dreigt vast te lopen zorgvuldige te analyseren met experts. Doel is om vast te stellen, 'waar kijk ik naar' en dan te kijken 'en wat voor soort oplossing vraagt dit'. Dat vraagt expliciet aan de voorkant om te 'vertragen en verdragen' van zowel verwijzers als zorgaanbieders, zodat kinderen en jongeren in een keer passende hulp krijgen en aan de andere kant om creatief te zijn en expliciet in wat heeft deze jongere nodig aan hulp en hoe kunnen zorgaanbieders dit alleen of in een netwerksamenwerking organiseren.

Omdat de groepen die de expertteams in beeld hebben door de jaren heen relatief stabiel zijn kunnen we op basis daarvan specifiekere benoemen welk aanbod ontbreekt, niet in algemene termen, maar per behoefte aan pedagogisch klimaat en ondersteuningsstructuur. Dat is ook de reden dat het waardevol is om vanuit verschillende perspectieven: RET's, het perspectief van gemeenten, verwijzers, aanbieders, ervaringsdeskundigen en professionals te kijken naar deze notitie. Niet omdat de Regionale Expertteams Jeugd deze groepen niet kennen, maar omdat gemeenten, verwijzers en zorgaanbieders vaak aanvullend zicht hebben op waar de keten vastloopt vóór aanmelding, rond besluitvorming, en vooral rond uitstroom, weigering en doorplaatsing. Het gaat dus om het completeren van het beeld en het scherp krijgen van lacunes die in verschillende regio's binnen 3 Noord soms net anders zichtbaar worden en waar ook op verschillende manieren aan wordt gewerkt.

Als we lacunes op deze manier beschrijven, ontstaat een directe koppeling vanuit de gedeelde verklarende analyse met het handelingsperspectief.

Blok 1 linksboven (lichtgroen in kwadrant): enkelvoudige hoge expertise, geen eindgedrag.

Dit vraagt om tijd nemen, expertise (bij ouders) erkennen of expertise erbij zoeken, en gezamenlijk gewenste veranderingen formuleren op basis van de gedeelde analyse en daarop te handelen. In sommige gevallen gaat het om specialistische kennis én erkenning van ('specialist') ouders en het organiseren van specialistische duiding zonder dat ouders opnieuw in strijd en bureaucratie belanden.

Blok 2 rechtsboven (roze in kwadrant): enkelvoudige hoge expertise, hoge mate van patroon van beslissen op eindgedrag.

Dit vraagt om: een passend (ortho)pedagogisch leefklimaat en hierbij is vaak een stevige steunstructuur nodig om de positieve ontwikkelcirkel een eerlijke start te geven en van medewerkers een lange adem. Het kan ook vragen om een leefplek die buiten de gebaande paden/ gecontracteerde zorg valt

Blok 3 linksonder (lichtblauw in kwadrant): hoog beroep op netwerksamenwerking, geen sprake van eindgedrag.

Dit vraagt om het samenstellen van een samenwerking tussen gezin/ jongere en een (groep) hulpverleners die met de verklarende analyse weer zicht en motivatie hebben voor het werken aan de positieve ontwikkelbeweging. Hulpverleners samen met ouders of jongere deze beweging al onderkennen en weer in gang kunnen zetten krijgen een centrale plek. Waar het systeem dit belemmerd worden daarvoor oplossingen gezocht

Blok 4 rechtsonder (licht paars in kwadrant): hoge mate van patroon van beslissen op eindgedrag en hoge mate van netwerksamenwerking nodig.

Dit vraagt maatwerk, stabiliteit, een aanbod welke zorgt voor individuele (woon)rust welke bereikt kan worden door combineren van kennis en kunde en dit integraal aanbieden, continuïteit van vertrouwenspersoon/-personen, traumasensitiviteit en een stevige steunstructuur en vooral een lange adem.

6. Partnerschap als scharnier: samen dragen, samen organiseren

Het basisdocument benoemt het ontbreken van partnerschap als een patroon dat alle andere patronen versterkt. Partnerschap gaat daar over de verhouding tussen ouders, jeugdigen en professionals, maar ook over samenwerking in de keten. In de gesprekken over carrouselkinderen is benadrukt dat dit partnerschap óók tussen aanbieders onderling en in de driehoek van aanbieder, inkopende organisaties en verwijzer onder druk staat. Juist bij de doelgroep van carrouselkinderen is dat problematisch, omdat we zien dat geen enkele partij dit alleen kan dragen. Partnerschap betekent dan dat partijen gezamenlijk zeggen: deze groep vraagt om gedeelde verantwoordelijkheid, gedeeld inzicht, en een route waarin “weigeren” niet het eindpunt is, maar het begin van tijdig, samen zoeken met andere expertise naar wat wél passend en veilig is.

In dezelfde lijn moet ook een lastige maar cruciale dynamiek benoemd worden: de onbedoelde prikkel die ontstaat wanneer aanbieders die de zwaarste casuïstiek wél oppakken, vervolgens worden beoordeeld alsof het uitblijven van een oplossing gelijk staat aan falen. Sommige problemen zijn niet, niet snel of niet volledig oplosbaar. En sommige oplossingen komen alleen tot stand als meerdere organisaties, verwijzers en gemeenten buiten kaders denken en gezamenlijk risico's nemen om zo tot een passend aanbod met perspectief te kunnen komen. Dat goed organiseren kost tijd en geld. Als de complexiteit onvoldoende wordt erkend, ontstaat een begrijpelijke reflex aan de kant van aanbieders: risico vermijden, contra-indicaties aanscherpen, muren bouwen, en aanvragen voor complexe vragen eerder weigeren dan samen oplossen. Dat is onbedoeld, maar het werkt de carrousel in de hand, omdat eindgedrag dan sneller leidt tot afwijzing en daarmee tot doorplaatsdruk, waardoor de kans op niet-passende keuzes groeit en eindgedrag opnieuw zichtbaarder wordt.

7. Waar richten we ons op?

Carrouselkinderen vragen uiteindelijk niet om meer woorden, maar om meer gezamenlijke beweging. Het doorbreken van patronen begint met het erkennen dat eindgedrag ketenkeuzes stuurt en dat lacunes in het zorglandschap die keuzes herhaaldelijk dezelfde kant op duwen. Het vraagt dat we partnerschap niet alleen tussen ouders en professionals organiseren, maar ook tussen organisaties en domeinen, inclusief aanbieders onderling en verwijzers en gemeenten, zodat verantwoordelijkheid daadwerkelijk gezamenlijk wordt gedragen. En het vraagt dat we leren en verbeteren tot routine maken: door verklarend te blijven analyseren en duiden, door belemmerende factoren zichtbaar te maken, door uitstroom en uitstroomredenen te monitoren, en door de onbedoelde prikkels die defensief gedrag uitlokken actief te kantelen. Daarmee ontstaat er ruimte om schadelijke zorg te herkennen en te voorkomen, en om voor deze kinderen en jongeren opnieuw perspectief te organiseren dat niet telkens afbreekt zodra het moeilijk wordt.

8. Wat is onze route? Van zien, naar leren, naar doen

Dit visiedocument is nadrukkelijk bedoeld om richting te geven aan anders handelen. Dat vraagt dat we niet alleen beschrijven wat we zien en nieuwe leercirkels in gang zetten, maar ook aangeven hoe we de stap zetten naar het toepassen van het geleerde en daarmee verbeteren. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de (gedeelde) verklarende analyse een inhoudelijk instrument is die naast de klachten, juist ook ontwikkelkansen en de impact (positief en negatief) van het (zorg)systeem meeneemt. In het basisdocument wordt benadrukt dat een gedeelde en gedragen verklarende analyse óók de impact van de hulpverlening moet meenemen en zichtbaar kan maken hoe de keten onbedoeld bijdraagt aan negatieve ontwikkeling. Voor carrouselkinderen betekent dit dat we eindgedrag niet reduceren tot risico, maar duiden in relatie tot context, omgevingsbijdrage en de kwaliteit en passendheid van hulp. Dat geeft taal om anders te beslissen, samen te werken en de route te verbreden, juist wanneer het moeilijk wordt.

9. Vanaf morgen...

Wat kun je morgen als verwijzer anders doen?

- Neem de tijd voor een goede gedeelde verklarende analyse en betrek, wanneer je expertise mist, de juiste professionals hierbij.
- Zet specialistische hulp tijdig (kortdurend) in.
- Kijk samen met de jongere, ouders en aanbieders naar een langdurig duurzaam perspectief.
- Weeg af of nu handelen schadelijker is dan (nog) niet handelen.
- Organiseer, wanneer dit inhoudelijk noodzakelijk is, met meerdere zorgaanbieders/expertises een zorgoverleg.
- Verdraag samen de (afgewogen) risico's.

Wat kun je als zorgaanbieder morgen anders doen?

- Neem de tijd voor een goede gedeelde verklarende analyse en betrek wanneer je expertise mist, de juiste professionals hierbij.
- Durf te vertragen, ook als verwijzers aangeven dat het echt niet anders kan. Zet eventueel ambulant extra hulp in de thuis/woonsituatie. Liever een gedeelde en gedragen analyse waardoor direct de passende hulp kan worden geboden of een perspectief biedende plek kan worden ingezet, dan een second best oplossing die resulteert in een doorplaatsing.
- Kijk goed of jij alleen in staat bent de hulpvraag te beantwoorden. Schakel bij twijfel, experts vanuit gemeente en (zorg)aanbieders in om met je mee te denken.
- Als je hoort dat een jongere meerdere keren is afgewezen of verhuisd is analyseer dan wat de redenen waren en neem dit mee in je eigen beoordeling of je de complexe hulpvraag kan beantwoorden.
- Indien nodig werk samen met andere aanbieders en professionals om gezamenlijk te komen tot een passend antwoord op de hulpvraag van de jongere/ ouders.
- Verdraag samen de (afgewogen) risico's.

Wat kun je als gemeente morgen anders doen?

- Stuur op het maken van een gedeelde en gedragen verklarende analyse. Geef de verwijzers hiervoor de ruimte en draag samen met het veld de risico's.
- Wees je ervan bewust dat het maken van een gedeelde en gedragen verklarende analyse (veel) kennis en ook tijd vraagt. Deze kennis moet aan de 'voorkant' beschikbaar zijn.
- Zorg voor een werkproces dat het mogelijk maakt om de aanbieders te ondersteunen in het organiseren van de gewenste integrale samenwerking.
- Wees nieuwsgierig naar een ieders perspectief en vraag door als je niet begrijpt waarom verwijzers of aanbieders handelen zoals ze doen. Denk mee in hoe we belemmeringen kunnen oplossen.
- Verdraag samen de (afgewogen) risico's.

10. Hoe gaan we verder

Het JENN wil samen met betrokkenen werken aan structurele verbeteringen en dat start met het in gesprek zijn en vormen van een gedeeld beeld: wat zien gemeenten, GI's, aanbieders, expertteams, ervaringsdeskundigen en professionals als momenten waarop het vastloopt, waar volgen afwijzingen, waar volgt uitstroom en waarom? Vervolgens vraagt het van eenieder in het jeugdzorgveld iets anders. Het JENN wil het komende jaar samen met betrokkenen bovenstaande lijst aanvullen met als doel een kwalitatief beter antwoord te geven op de hulpvraag van de kinderen/jongeren ouders om te zorgen dat zij in de toekomst niet meer tussen wal en het schip (dreigen) te raken.

Via onze website (jennoord.nl), onze nieuwsbrief en onze LinkedIn-pagina houden we je op de hoogte. Volg je ons ook al op LinkedIn? <https://www.linkedin.com/company/jennoord/>

versie 28082026